

Ֆինանսական հաշվետվություններ և
Անկախ արտոնորական եզրակացություն

«ԱՐՑԱԽ ՀԷԿ»ԲԲԸ

2017թ. դեկտեմբերի 31

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն.....	2
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	4
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն.....	5
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	7
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	8

Տնօրենների խորհրդի կազմ

Սպարտակ Թևոսյան
Վահրամ Բեգլարյան
Հայկ Բոյաջյան
Բաֆֆի Բալոզյան
Արա Դոնյան
Կարեն Արաբյան
Վլադիմիր Շեկոյան

Խորհրդի նախագահ
«Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ, գլխավոր տնօրեն
«ԱՐՄՍՎԻՍԲԱՆԿ» ՓԲԸ

Ընկերության ղեկավար անձնակազմ

Վահրամ Բեգլարյան
Արմեն Գասպարյան
Ժան Հովհաննիսյան
Արայիկ Դավթյան

Գլխավոր տնօրեն
Տեխնիկական տնօրեն
Ֆինանսական տնօրեն
Գլխավոր հաշվապահ

Տնօրենների խորհրդի կազմը և Ընկերության ղեկավար անձնակազմը ներկայացված է 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Արցախ ՀԷԿ» բաց բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին և խորհրդին

Կարծիք

Մեր կողմից իրականացվել է «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ(Ընկերություն) կից ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Մեր կարծիքով կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ-ի ֆինանսական վիճակը, և նույն ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքները ու դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրեցինք աուդիտի միջազգային ստանդարտների (ԱՄՍ) համաձայն: Այդ ստանդարտներով սահմանված մեր պարտականությունները ներկայացված են «Աուդիտորի պարտականությունները ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի վերաբերյալ» հատվածում: Հաշվապահների Վարքագծի Սիջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՎՍՍԽ) կողմից հաստատված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների վարքագրքի» (ՊՀՎ կարգ) համաձայն մենք պահպանել ենք մեր անկախությունը Ընկերության նկատմամբ և պահպանել ենք էթիկայի այլ սկզբունքների նկատմամբ մեր պարտականությունները համաձայն այդ ստանդարտների և ՀՎՍՍԽ Վարքագրքի:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է սույն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին (ՖՀՍՍ) համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել ֆինանսական

հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու ընթացքում ղեկավարությունը պարտավոր է գնահատել Ընկերության գործունեության անընդհատությունը, բացահայտելու գործունեության անընդհատության վերաբերյալ խնդիրները և առաջնորդվել հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքով, եթե ղեկավարությունը չի պատրաստվում լուծարել խումբը կամ դադարեցնել գործունեությունը կամ չունի այլընտրանք քան գործունեության դադարեցումն է:

Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ամբողջությամբ վերցրած, բոլոր էական առումներով զերծ են սխալներից՝ պայմանավորված խարդախություններով կամ բացթողումներով, և պատրաստել աուդիտորական եզրակացություն, որը ներառում է մեր կարծիքը: Ողջամիտ հավաստիացումը ամենաբարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՍՍ համաձայն աուդիտը մշտապես կհայտնաբերի էական սխալները և բացթողումները երբ դրանք առկա են: Մխալները կարող են առաջանալ խարդախության կամ բացթողումների հետևանքով և համարվում են էական, եթե առանձին կամ միասին վերցրած կարող են ազդել օգտագործողների տնտեսական որոշումների վրա, որոնք կայացվում են հիմք ընդունելով ֆինանսական հաշվետվությունները:

Աուդիտի ընթացքում, որն իրականացվել է ԱՍՍ համաձայն, մենք առաջնորդվել ենք մասնագիտական դատողությամբ և պրոֆեսիոնալ կասկածամտությամբ: Մենք մաս.

- Հայտնաբերել և գնահատել ենք էական սխալների ռիսկերը ֆինանսական հաշվետվություններում՝ պայմանավորված խարդախություններով և բացթողումներով, նախագծել և իրականացրել ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այս ռիսկերին պատասխանելու նպատակով և ձեռք ենք բերել բավարար և համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքը արտահայտելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած սխալի չհայտնաբերման ռիսկը ավելի բարձր է քան բացթողման հետևանքով առաջացածինը, քանի որ խարդախությունը կարող է ընդգրկել գաղտնի պայմանավորվածություններ, խարդախություն, նպատակային բացթողում, յուրացում կամ նեքին վերահսկողական նորմերի շրջանցում:
- Պատկերացում ենք կազմել ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ, որպեսզի նախագծենք աուդիտորական ընթացակարգերը տվյալ հանգամանքներին համապատասխան, բայց ոչ կարծիք արտահայտել Ընկերության ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ:
- Գնահատել ենք Ընկերության ղեկավարության կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանությունը և հաշվապահական ողջամիտ գնահատումները և կից բացահայտումները:
- Որոշել ենք ղեկավարության կողմից օգտագործված հաշվապահական հաշվառման գործունեության արևդհատության սկզբունքի օգտագործման համապատասխանությունը՝ ելնելով հավաքագրված աուդիտորական ապացույցներից, եղել են արդյոք էական

անորոշություններ, որոնք կարող են առաջացնել կասկածներ, այն մասին, որ Ընկերությունը կարող է ունենալ խնդիրներ գործունեության անընդհատության հետ կապված: Եթե կան նման անորոշություններ, ապա մենք պարտավոր ենք մեր եզրակացությունում օգտագործողների ուշադրությունը հրավիրել այդ բացահայտումներին, իսկ եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն ապա պարտավոր ենք ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են աուդիտորական ապացույցների վրա, որոնք ձեռք են բերվել մինչև մեր կողմից աուդիտորական եզրակացություն տալու ամսաթիվը: Սակայն հետագա դեպքերը և հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության գործունեության անընդհատություն դադարեցմանը:

- Գնահատել ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր բնութագիրը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, և թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են դրանց հիմքում ընկած գործարքներն ու իրադարձությունները այլես, որպեսզի համարվի ճշմարիտ ներկայացում:

Մենք ծանուցել ենք ղեկավարությանը աուդիտի շրջանակների, ժամանակացույցի և կարևոր բացահայտումների մասին՝ ներառյալ ներքին վերահսկողության համակարգում առկա թերությունների մասին, որոնք մենք հայտնաբերել ենք աուդիտի ընթացքում:

Մենք նաև ծանուցել ենք ղեկավարությանը, որ առաջնորդվել ենք էթիկայի դրույթներով, կապված անկախության հետ և բացահայտել ենք նրանց բոլոր փոխհարաբերությունները, որոնք կարելի է ողջամտորեն մտածել, որ կկրեն մեր հարաբերությունները և համապատասխան երաշխիքները, որտեղ որ կիրառելի է:

Այն բոլոր դիտարկումներից, որոնք քննարկվել են ղեկավարության հետ, ընտրվել են նրանք, որոնք առավել կարևոր են ընթացիկ ժամականաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում և համարվում են, որպես հիմնական աուդիտորական հիմնահարցեր (ՀԱՀ): Մենք ներկայացրել ենք այդ խնդիրները աուդիտորական եզրակացությունում, եթե ՀՀ օրենսդրությամբ և սահմանված կարգերով չի արգելում հրապարակայնորեն բացահայտումը կամ, հազվադեպ դեպքերում, մենք որոշում ենք, որ նման բացահայտման դեպքում հասարակությանը հասցված վնասները ավելին կլինեն, քան նման բացահայտման օգուտները:

Աուդիտորական առաջադրանքի ղեկավարը Ալբերտ Ասատրյանն է, որի արդյունքը այս աուդիտորական եզրակացությունն է:

27 մարտի, 2018թ.

Մերգեյ Ասատրյան

Ալբերտ Ասատրյան

Տնօրեն

Առաջադրանքի ղեկավար

ԱՍԱՏՐՅԱՆՍ ՍՊԸ

Ֆինանսականվիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ		2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծնթ.		
Ակտիվներ			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	18,817,265	16,504,343
Ոչ նյութական ակտիվներ		-	-
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	5	2,092	1,574
Տրված կանխավճարներ	6	290,367	39,000
		19,109,724	16,544,917
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	7	79,410	79,926
Շահութահարկի կանխավճար		-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	8	1,107,372	1,041,407
Տրված փոխառություններ	9	-	733,940
Դրամական միջոցներ և համարժեքներ	10	1,446,773	72,454
		2,633,555	1,927,727
Ընդամենը ակտիվներ		21,743,279	18,472,644
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
<i>Կապիտալ և պահուստներ</i>	11		
Կանոնադրական կապիտալ		10,650,000	10,650,000
Էմիսիոն եկամուտ		457,127	457,127
Պահուստային կապիտալ		343,874	249,731
Կուտակված շահույթ		2,957,077	2,509,460
		14,408,078	13,866,318
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	12	6,225,784	4,280,465
		6,225,784	4,280,465
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	12	178,463	82,840
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	13	895,795	158,702
Ընթացիկ շահութահարկի գծով պարտավորություն	20	35,159	84,319
		1,109,417	325,861
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		21,743,279	18,472,644

Ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2018թ. մարտի 27-ին:

Վահրամ Բեգլարյան
 Գլխավոր տնօրեն

Արայիկ Դավթյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 48-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ		2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
	Ծնթ.		
Հասույթ	14	3,446,178	3,644,111
Ինքնարժեք	15	(849,079)	(783,007)
Համախառն շահույթ		2,597,099	2,861,104
Այլ եկամուտ		5,197	19,268
Իրացման ծախսեր		(3,538)	(2,679)
Վարչական ծախսեր	16	(312,358)	(288,699)
Այլ ծախսեր	17	(85,928)	(48,759)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		2,200,472	2,540,235
Այլ ֆինանսական հոդվածներ	18	(34,680)	7,962
Ֆինանսական եկամուտ/(ծախս) գուտ	19	(365,154)	(451,130)
Շահույթ մինչև հարկերը		1,800,638	2,097,067
Շահութահարկի գծով փոխհատուցում/(ծախս)	20	(193,878)	(214,199)
Տարվա շահույթ		1,606,760	1,882,868
<i>Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ</i>			
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ հարկումից հետո		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ		1,606,760	1,882,868

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 48-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	Կանոնա- դրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Պահուստայ ին կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,650,000	457,127	208,069	1,520,254	12,835,450
Տարվա շահույթ	-	-	-	1,882,868	1,882,868
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	-	1,882,868	1,882,868
Վերագրվել է պահուստային կապիտալին	-	-	41,662	(41,662)	-
Շահաբաժիններ	-	-	-	(852,000)	(852,000)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,650,000	457,127	249,731	2,509,460	13,866,318
Տարվա շահույթ	-	-	-	1,606,760	1,606,760
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	-	1,606,760	1,606,760
Վերագրվել է պահուստային կապիտալին	-	-	94,143	(94,143)	-
Շահաբաժիններ	-	-	-	(1,065,000)	(1,065,000)
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,650,000	457,127	343,874	2,957,077	14,408,078

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 48-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ՝ <i>ճշգրտումներ՝</i>	1,606,760	1,882,868
Մաշվածություն	382,164	377,642
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	386	639
Շահութահարկի գծով ծախս	193,878	214,199
Տոկոսային ծախս	365,154	457,281
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	34,680	(7,962)
<i>Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխություններ</i>	<i>2,583,022</i>	<i>2,924,667</i>
Պաշարների փոփոխություն	516	9,919
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	(65,965)	228,512
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	737,093	12,894
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ	3,254,666	3,175,992
Վճարված տոկոսներ	(352,566)	(457,281)
Վճարված շահութահարկ	(243,556)	(123,921)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>2,658,544</i>	<i>2,594,790</i>
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(2,695,472)	(719,627)
Կանխավճարների փոփոխություն	(251,367)	128,000
Փոխառության տրամադրում, զուտ	730,412	(750,820)
<i>Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>(2,216,427)</i>	<i>(1,342,447)</i>
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Վարկեր ստացում/մարում, զուտ	1,959,836	(876,888)
Շահաբաժնի վճարում	(1,065,000)	(852,000)
<i>Ֆինանսական գործունեությունից ստացված/գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>894,836</i>	<i>(1,728,888)</i>
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ	1,336,953	(476,545)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	37,366	13,693
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում տարվա սկզբում	72,454	535,306
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում տարվա վերջում	1,446,773	72,454

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 48-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«Արցախ ՀԷԿ» բաց բաժնետիրական ընկերությունը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրավաբանական անձանց պետական ռեզիստրում գրանցվել է 2008թ. հունիսի 9-ին: Ընկերությունը հանդիսանում է «Արցախ ՀԷԿ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը:

Ընկերությունն իրականացնում է էլեկտրական էներգիայի արտադրություն և արտադրված էլեկտրաէներգիայի իրացում: Էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն իրականացվում է ԼՂՀ տարածքում կառուցված վեց հիդրոէլեկտրակայանների միջոցով, որոնց ընդհանուր հզորությունը կազմում է 70.9 Մեգավատտ:

- Սարսանգ ՀԷԿ,
- Թրդե 1 ՀԷԿ,
- Թրդե 2 ՀԷԿ,
- Թրդե 3 ՀԷԿ,
- Մատաղիս 1 ՀԷԿ,
- Մատաղիս 2 ՀԷԿ:

Արտադրված էլեկտրաէներգիան իրացվում է ԼՂՀ տարածքում գործող միակ էլեկտրական բաշխիչ ցանցերը տնօրինող կազմակերպությանը:

Յուրաքանչյուր ՀԷԿ-ի շահագործման համար Ընկերությանը շնորհված լիցենզիայի ժամկետը 15 տարի է: Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ լիցենզիաների ժամկետները պարբերաբար կերկարաձգվեն՝ առանց ընդհատման:

Ընկերությունը ստացել է էլեկտրական էներգիա արտադրելու լիցենզիաներ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հանրային Ծառայությունները և Տնտեսական Սրբակցությունը Կարգավորող Պետական Հանձնաժողովի կողմից:

-«Սարսանգ» ՀԷԿ-ում էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 28.07.2008թ.-ին՝ 15 տարի ժամկետով:

- «Թրդե 1» փոքր ՀԷԿ-ում էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 11.06.2010թ.-ին՝ 15 տարի ժամկետով:

- «Թրդե 2» փոքր ՀԷԿ-ում էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 26.12.2011թ.-ին՝ 15 տարի ժամկետով:

- «Թրդե 3» փոքր ՀԷԿ-ում էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 24.07.2015թ.-ին՝ 15 տարի ժամկետով:

- «Մատաղիս 1» ՀԷԿ և «Մատաղիս 2» ՀԷԿ էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 17.07.2012թ.-ին՝ 15 տարի ժամկետով, որոնք շահագործման են հանձնվել 2012թ. սեպտեմբերից:

- «Լև-1» փոքր ՀԷԿ-ում էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար Ընկերությանը շնորհվել է լիցենզիա 20.11.2017թ.-ին՝ 16 տարի ժամկետով:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն, ք. Ստեփանակերտ, Վ. Սարգսյանի 25ա:

2016թ. Ընկերության աշխատողների տարեկան միջին թիվը կազմել է 195մարդ (2015թ.՝ 190 մարդ):

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից:

2.2 Ճանաչման հիմքեր

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի սկզբունքով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա գեղչված արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Ընկերության գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով, քանի որ ղեկավարության համոզմամբ այս արժույթն առավել օգտակար է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՍ-ին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Ընկերության ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 18-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Ընկերությունը ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2017թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և փոփոխված ստանդարտները (ՖՀՄՍ) և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) և ՀՀՄՍԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նոր և ընդունված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

ՖՀՄՍ-ների և նոր մեկնաբանությունների փոփոխությունները, որոնք ուժի մեջ են 2017թ. հունվարի 1-ին և դրանից հետո ընկած ժամանակահատվածից սկսած

Ընթացիկ տարում Ընկերությունը կիրառել է մի շարք ՖՀՄՍ-ներ և մեկնաբանություններ, որոնք ընդունվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Կոմիտեի (ՀՀՄՄԿ) կողմից և կիրառելի են 2016թ. հունվարի 1-ից հետո ընկած հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ընկերությունը դեռևս չի կիրառել ստանդարտներ, մեկնաբանություններ կամ փոփոխություններ, որոնք եղել են ընդունված բայց դեռ ուժի մեջ չեն եղել:

Յուրաքանչյուր նոր ստանդարտի էությունը և ազդեցությունը, ինչպես նաև փոփոխությունները նկարագրված են ստորև: Չնայած նրան, որ այս նոր ստանդարտները և փոփոխությունները ընդունվել են առաջին անգամ 2017թ.-ին, նրանք էական ազդեցություն չունեն Ընկերության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՄ 7 Փոփոխություններ. Բացահայտման Նախաձեռնություններ

Փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպություններից բացահայտելու պարտավորություններում փոփոխությունները, որոնք առաջացել են *Ֆինանսական գործունեությունից*, ներառյալ ինչպես դրամական միջոցների հոսքերից առաջացած, այնպես էլ ոչ-դրամական միջոցների հոսքերից առաջացած պարտավորությունները (ինչպես օրինակ՝ փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կամ վնասը): Ընկերությունը բացահայտել է վերոնշյալի գծով տեղեկատվությունը ինչպես ընթացիկ ժամանակաշրջանի համար, այնպես էլ համադրելի ժամանակաշրջանի համար ծնթ. 22-ում:

ՀՀՄՄ 12 Փոփոխություններ. «Հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչում չկրած վնասների դեպքում»

Փոփոխությունները անդրադառնում են հետևյալին՝

1. Իրական արժեքով չափվող հաստատուն տոկոսադրույքով պարտքային գործիքների հաշվեկշռային արժեքի նվազեումը ինքնարժեքից ցածր, որի համար հարկային հիմքը մնում է նույնը, առաջացնում է նվազեցվող ժամանակային տարբերություն, անկախ նրանից, թե ինչ է կանխատեսում գործիքը ունեցող անձը՝ ստանալ հաշվեկշռային արժեքը վաճառքի կամ շարունակական օգտագործման միջոցով կամ էլ կարծում է, էր թողարկողը կիրականացնի պայմանագրային պարտավորությունները:
2. Երբ Կազմակերպությունը գնահատում է արդյոք հարկային շահույթը հասանելի կլինի, որպեսզի հաշվանցի նվազեցվող ժամանակային տարբերությունները և հարկային օրենսդրությունը սահմանափակում է հաշվանցումը կոնկրետ տեսակի եկամուտների նկատմամբ «օր.՝ կապիտալ վնասները կարող են միայն հաշվանցվել կապիտալ օգուտների հետ», կազմակերպությունը գնահատում է նվազեցվող ժամանակային տարբերությունները այլ մմանատիպ նվազեցվող ժամանակային տարբերությունների հետ, սակայն առանձին այլ տիպի նվազեցվող ժամանակային տարբերություններից;
3. Ապագա հարկային շահույթը գնահատելիս Կազմակերպությունը կարող է ընդգրկել Կազմակերպության ակտիվների վերականգնումը իրենց հաշվեկշռային արժեքից բարձր արժեքով, եթե կա բավարար սպացույցներ, որ Կազմակերպությունը կկարողանա հասնել դրան,
4. Ապագա հարկային շահույթի բավարարությունը գնահատելիս, Կազմակերպությունը պետք է համադրի նվազեցվող ժամանակային

տարբերությունները ապագա հարկվող շահույթի հետ՝ բացառելով հարկային նվազեցումները, որոնք առաջանալու են նվազեցվող ժամանակային տարբերությունների հակադարձումից:

Փոփոխությունները կիրառելի են հետընթաց կերպով 2017թ. հունվարի 1-ից սկսած և թույլատրում են ավելի վաղ կիրառություն: Կազմակերպության ղեկավարությունը չի կանխատեսում էական ազդեցություն կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերության ղեկավարությունը չի գտնում, որ նշված փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերությունը դեռ չի վերլուծել փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա:

ՖՀՄՄ-ների տարեկան վերանայումներ 2014-2016 ժամանակաշրջան

Ընկերությունը առաջին անգամ ՖՀՄՄ 12. «Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում» ստանդարտի 2014-2016 ժամանակաշրջանի տարեկան վերանայումներում ներառված փոփոխությունները կիրառել է ընթացիկ տարում: Այլ փոփոխությունները, որոնք ներառված են այս փաթեթում, դեռևս պարտադիր բնույթ չեն կրում և վաղաժամ չեն ընդունվել Ընկերության կողմից: ՖՀՄՄ 12-ը նշում է, որ կազմակերպությունը պարտավոր չէ ներկայացնել ամփոփ ֆինանսական տեղեկատվություն դուստր, ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկություններում մասնակցությունների վերաբերյալ, որոնք դասակարգվում են (կամ ներառվում են Ընկերության տիրապետության տակ գտնվող, որոնք դասակարգվում են) որպես վաճառքի համար մատչելի: Փոփոխությունները հստակեցնում են, որ սա ՖՀՄՄ 12-ի բացահայտումների պահանջների միակ զիջումն է նման մասնակցությունների գծով:

Ընկերության ղեկավարությունը չի գտնում, որ նշված փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերությունը դեռ չի վերլուծել փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա:

Նոր և փոփոխված ՖՀՄՄ-եր, որոնք հաստատվել են, բայց դեռևս չեն կիրառվում Ընկերության կողմից

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Ընկերության կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից: Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառելի

նոր ստանդարտների, փոփոխությունների և մեկնաբանությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ստորև: Որոշ այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ թողարկվել են, սակայն չի ակնկալվում, որ դրանք Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն կունենան:

Ընկերությունը չի կիրառել հետևյալ նոր և վերանայված ՖՀՄՄ-ները, որոնք թողարկվել են, սակայն դեռևս ուժի մեջ չեն՝

ՖՀՄՄ, ՀՀՄՄ և ՖՀՄՄԿ	Նկարագրություն	Նշված ամսաթվից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար	Կիրառությունը
ՖՀՄՄ 9. Փոփոխություններ	Ֆինանսական գործիքներ	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄ 15	Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄ 16	Վարձակալություն	1 Հունվարի, 2019թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄ 2. Փոփոխություններ	Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարների դասակարգումը և չափումը	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄ 10 և ՀՀՄՄ 28. Փոփոխություններ	Ներդրողի և նրա հետ ստացիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ակտիվների վաճառք կամ հատկացում	Դեռևս որոշված չէ այս ստանդարտի համար կիրառման ժամանակաշրջան, սակայն վաղ կիրառումը թույլատրելի է	
ՀՀՄՄ40. Փոփոխություններ	Ներդրումային գույքի փոխանցումներ	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄ-ների Փոփոխություններ	ՖՀՄՄ-ների տարեկան վերանայումներ 2014-2016 ժամանակաշրջան	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց
ՖՀՄՄԿ22.	Արտարժույթային գործառնություններ և կանխավճարային հաշիվներ	1 Հունվարի, 2018թ.	Հետընթաց

ՖՀՄՄ 9. «Ֆինանսական գործիքներ»

2009թ. նոյեմբերին թողարկված և 2014թ. հոկտեմբերին փոփոխված այս ստանդարտը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման, ինչպես նաև ապաճանաչման նոր պահանջներ է ներկայացնում: ՖՀՄՄ 9 պահանջում է, որ ՀՀՄՄ 39-ի՝ «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», համաձայն ճանաչված բոլոր ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվեն ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով: Մասնավորապես, պարտքային գործիքները, որոնք պահվում են այնպիսի բիզնես մոդելում, որի նպատակն է պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքեր հավաքագրելը, և որում պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերը համարվում են միմիայն մայր գումարի և մայր գումարի մնացորդի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ, հիմնականում հաջորդող հաշվետու ժամանակաշրջանների վերջի դրությամբ չափվում են ամորտիզացված արժեքով: Բոլոր այլ պարտքային և բաժնային գործիքները հաջորդող հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ չափվում են իրենց իրական արժեքով:

ՖՀՄՍ 9-ի ազդեցությունը ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման վրա առավելապես վերաբերում է ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունների հաշվառմանը (որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով)՝ կապված այդ պարտավորության վարկային ռիսկի հետ: Մասնավորապես, համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի, ֆինանսական պարտավորությունների համար, որոնք հաշվառվում են որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը, որը վերագրվում է այդ պարտավորության վարկային ռիսկի փոփոխությանը, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում, քանի դեռ պարտավորության վարկային ռիսկի փոփոխության ազդեցության ճանաչումը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում չի առաջացնում եկամտի կամ ծախսի հաշվառման անհամատեղում: Ֆինանսական պարտավորության վարկային ռիսկին վերագրվող իրական արժեքի փոփոխությունները հետագայում չեն վերադասակարգվում եկամտի կամ ծախսի: Նախկինում, համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի, ֆինանսական պարտավորության՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, փոփոխության ամբողջ գումարը ճանաչվում էր եկամտում կամ ծախսում:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման հետ կապված ՖՀՄՍ 9 պահանջում է կիրառել սպասվող պարտքային վնասի մոդելը, ի տարբերություն ՀՀՄՍ 39-ի կրած պարտքային վնասի մոդելի: Սպասվող պարտքային վնասի մոդելը պահանջում է հաշվառել պարտքային վնասները, ինչպես նաև դրանցում փոփոխությունները, յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ՝ փոփոխությունները պարտքային ռիսկում արտացոլելու նպատակով:

Հեջի նոր ընդհանուր հաշվառման պահանջները պահպանում են հեջի հաշվառման երեք մեխանիզմներ, որոնք այժմ առկա են ՀՀՄՍ 39-ում: Համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի ավելի ճկուն են դարձել այն գործառնությունների տեսակները, որոնք ընդունելի են հեջի հաշվառման համար, մասնավորապես ընդլայնվել են այն գործիքների տեսակները, որոնք համապատասխանում են հեջի հաշվառմանը: Ավելին, արդյունավետության ստուգումը հանվել է և փոխարինվել է *տնտեսական հարաբերություն* սկզբունքով: Հեջի արդյունավետության հետընթաց գնահատում նույնպես այլևս չի պահանջվում:

ՖՀՄՍ 9-ը կիրառելի է 2018թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար՝ ավելի վաղ կիրառման հնարավորությամբ: Դեկավարությունը կանխատեսում է, որ ՖՀՄՍ 9-ը կկիրառվի Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում 2018թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և որ այս նոր ստանդարտի կիրառումն էական ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական ակտիվներին և ֆինանսական պարտավորություններին վերաբերող հաշվետվության մեջ ներկայացվող գումարների վրա:

ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ»

Այս ստանդարտը առաջին անգամ քննարկման է դրվել 2008թ.-ին: Ստանդարտը վերանայվեց (փոփոխվեց) 2014թ.-ին, այնուհետև՝ 2015թ.-ին: Վերջնական տարբերակը թողարկվել է 2014թ. մայիսին:

ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ» ստանդարտը, երբ կիրառության մեջ մտնի, պետք է փոխարինի ՀՀՄՍ 18. «Հասույթ» և ՀՀՄՍ 11. «Կառուցման պայմանագրեր» ստանդարտներով սահմանված հասույթի ճանաչման ուղեցույցներին և կից մեկնաբանություններին:

ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ» ստանդարտի էական սկզբունքն այն է, որ [Ընկերությունը/ Հիմնադրամը] պետք է հասույթը ճանաչի այն գումարով, որով որ Ընկերությունը պատկերացնում կամ ակնկալում է, որ հաճախորդներին, ըստ պայմանագրի, տրված ապրանքների կամ մատուցված ծառայությունների գումարները կստացվեն կամ կհավաքագրվեն Ընկերության կողմից:

Ստանդարտը տալիս է պարզ, սկզբունքների վրա հիմնված հինգ քայլ պարունակող մոդել, որը կիրառվելու է հաճախորդների հետ բոլոր պայմանագրերի հաշվառման նպատակով:

ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ» ստանդարտը կիրառելի է 2017թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար՝ ավելի վաղ կիրառման հնարավորությամբ:

ՖՀՄՍ 15-ը փոխարինելու է հետևյալ ստանդարտներին՝

- ՀՀՄՍ 11. «Կառուցման պայմանագրեր»,
- ՀՀՄՍ 18. «Հասույթ»,
- ՖՀՄՄԿ 13. «Հաճախորդի հավատարմության ծրագրեր»,
- ՖՀՄՄԿ 15. «Անշարժ գույքի կառուցման պայմանագրեր»,
- ՖՀՄՄԿ 18. «Ակտիվների փոխանցում հաճախորդների կողմից»,
- ՍՄԿ 31. «Հասույթ, գովազդային ծառայություններ ներառող բարտերային գործարքներ»:

Ստանդարտի հիմնական սկզբունքը ներկայացված է հինգ քայլ ներառող մոդելում՝

Քայլ 1. ճանաչել հաճախորդի հետ պայմանագիրը,

Քայլ 2. ճանաչել պայմանագրային պարտավորությունները,

Քայլ 3. սահմանել գործարքի գինը,

Քայլ 4. կիրառել գործարքի գինը պայմանագրային պարտավորությունների նկատմամբ,

Քայլ 5. ճանաչել հասույթը, երբ ընկերությունը ավարտում է պայմանագրային պարտավորությունները:

Ընկերությանն օրինությունը գնահատում է, որ ապագայում ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ» ստանդարտի կիրառումը կարող է էական ազդեցություն ունենալ ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների և ծանոթագրությունների վրա: Այնուամենայնիվ ՖՀՄՍ 15. «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից հասույթ» ազդեցության վերաբերյալ արժանահավատ գնահատական տալը կիրառելի չէ, քանի դեռ Ընկերությունը մանրամասն վերանայում չի իրականացրել:

ՖՀՄՍ 16. «Վարձակալություն»

ՖՀՄՍ 16-ը ներկայացնում է բազմակողմանի մոդել վարձակալական պայմանագրերի բացահայտման և վարձատուի ու վարձակալի մոտ հաշվապահական գրանցման համար: ՖՀՄՍ 16-ի կիրառելի դառնալուն պես այն փոխարինելու է ՀՀՄՍ 17. «Վարձակալություն և առևտրի մեկնաբանություններին»:

ՖՀՄՍ 16-ը տարբերակում է վարձակալությունը և ծառայության պայմանագրերը՝ ելնելով նրանից, թե հիմքում ընկած ակտիվը կառավարվում է արդյոք հաճախորդի կողմից: Վարձակալությունների տարանջատումը՝ որպես գործառնական և ֆինանսական, դուրս է եկել և փոխարինվել է մոդելով, որտեղ ակտիվի օգտագործման իրավունքը և

համապատասխան պարտավորությունը պետք է ճանաչի վարձակալը բոլոր տիպի վարձակալությունների համար, բացառությամբ կարճաժամկետ և ցածրարժեք վարձակալությունները:

Ակտիվի օգտագործման իրավունքը սկզբնապես չափվում է ինքնարժեքով, հետագա չափումը իրականացվում է ինքնարժեքով (պայմանավորված որոշակի բացառություններով) հանած կուտակված մաշվածության և արժեզրկման կորուստները, ճշտված վարձակալության պարտավորությունների՝ ցանկացած վերաչափումով: Վարձակալական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է չվճարված վարձակալական վճարների ներկա արժեքով: Հետագայում, վարձակալական պարտավորությունը ճշգրտվում է տոկոսադրուքի և վարձակալական վճարների չափով, ինչպես նաև վարձակալության փոփոխություններով: Այս ստանդարտը ազդեցություն կունենա նաև դրամական հոսքերի վրա, քանի որ ըստ ՀՀՄՍ 17-ի գործառնական վարձավճարները ընդգրկվում էին գործառնական դրամական հոսքերում, իսկ ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն՝ տոկոսային և մայր գումարները տարանջատվելու են՝ որպես, համապատասխանաբար, ֆինանսական և գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր: ՖՀՄՍ 16-ը մեծապես ընդգրկում է վարձատուի կողմից կիրառվող հաշվապահական պահանջները, ինչպես ՀՀՄՍ 17-ում և շարունակում է պահանջել վարձատուին դասակարգի վարձակալությունը՝ ֆինանսական կամ գործառնական:

Բացի այդ բավականաչափ շատ բացահայտումներ է պահանջում ՖՀՄՍ 16-ը:

31 դեկտեմբեր 2016թ.-ի դրությամբ Կազմակերպությունը [Խումբը] ունի չչեղարկվող գործառնական վարձակալություն: ՀՀՄՍ 17-ը չի պահանջում ճանաչել ակտիվի օգտագործման իրավունք կամ վարձակալական վճարների չափով պարտավորություն, փոխարենը՝ համապատասխան տեղեկատվությունը բացահայտվում է որպես գործառնական վարձակալություն 48 ծանոթագրությունում: Նախնական գնահատումները նախանշում են, որ նման գործառնությունները կբավարարեն ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանմանը և հետևաբար Կազմակերպությունը [Խումբը] կճանաչի ակտիվի օգտագործման իրավունքը և պարտավորությունը, եթե միայն այս վարձակալությունները չեն համարվել կարճաժամկետ կամ ցածրարժեք համապատասխան ՖՀՄՍ 16-ի: Նոր պահանջների կիրառումը սպասվում է, որ կունենա էական ազդեցություն Կազմակերպության [Խումբի] ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ղեկավարությունը ներկայումս գնահատում է այդ ազդեցությունը: Հնարավոր չէ տալ խելամիտ ազդեցության չափ, քանի դեռ ղեկավարները չեն ավարտել գնահատումը:

Երբ Կազմակերպությունը [Խումբը], ֆինանսական վարձակալության գծով, հանդես է գալիս որպես վարձակալ, ապա ճանաչվում է ակտիվ և համապատասխան վարձակալական պարտավորություն և եթե Կազմակերպությունը [Խումբը] վարձատուն է՝ ֆինանսական և գործառնական վարձակալության դեպքում, Կազմակերպության ղեկավարները չեն կանխատեսում, որ ՖՀՄՍ-ի ընդունումը կունենա էական ազդեցություն Ընկերության հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 2 Փոփոխություններ. «Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարների դասակարգումը և չափումը»

Փոփոխությունները անդրադառնում են հետևյալին՝

1. Երբ ուզում ենք գնահատել իրական արժեքը կանխիկով վճարվող բաժնետոմսերի համար՝ պետք է կիրառենք նույն սկզբունքը, ինչ իրավունք առաջացնող և չառաջացնող բաժնետոմսերի համար, որը կիրառում ենք սեփական կապիտալում մարվող բաժնետոմսերի համար:
2. Երբ որոշակի հարկային օրենքներ և կարգեր պահանջում են ունենալ համապատասխան քանակի բաժնետոմսեր հավասար աշխատողների հարկային պարտավորություններին, որպեսզի կատարեն աշխատողի հարկային պարտավորությունները, այսպիսի գործառնությունը պետք է դասակարգվի որպես սեփական կապիտալում մարվող, ընդունելով, որ բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումը պետք է դասակարգվեր որպես սեփական կապիտալում մարվող, եթե չպարունակեր զուտ վճարման պայման:
3. Ձևափոխումը բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարների կանխիկ դրամով վճարվողից դեպի սեփական կապիտալում մարվողի պետք է հաշվառվի հետևյալ կերպ՝
  - Սկզբնական պարտավորությունը ապաճանաչվում է,
  - Սեփական կապիտալում մարվող բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումը ճանաչվում է ձևափոխման օրվա դրությամբ իրական արժեքով, այն չափով, որքանով որ ծառայությունը մատուցվել է մինչ ձևափոխման օրը,
  - Ցանկացած տարբերություն, որը առաջանում է հաշվեկշռային արժեքի և ձևափոխված արժեքի միջև պետք է ճանաչվի շահույթ/ վնասի հաշվետվությունում:

Այս փոփոխությունները կիրառելի են 2018թ.-ի հունվարի 1-ից սկսած, սակայն ավելի վաղ կիրառությունը թույլատրելի է: Հատուկ անցման դրույթները այդ դեպքում կիրառելի են:

Կազմակերպության ղեկավարությունը չի կախատեսում էական ազդեցություն կազմակերպության [խմբի] ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ կազմակերպությունը չունի որևէ կանխիկով մարվող բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարներ և չունի հարկերի պահման պարտավորություն բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարների գծով:

ՖՀՄՄ 10 և ՀՀՄՄ 28 Փոփոխություններ. «Ակտիվների վաճառք կամ նվիրաբերություն ներդրողի և ասիոցացիայի կամ համատեղ ձեռնարկության միջև»

ՖՀՄՄ 10 և ՀՀՄՄ 28 փոփոխությունները առնչվում են այն դեպքերի հետ, երբ տեղի է ունենում ակտիվների վաճառք կամ նվիրաբերություն ներդրողի և ասիոցացիայի կամ համատեղ ձեռնարկության միջև: Փոփոխությունները բացատրում են, որ առաջացած օգուտը կամ վնասը մասնաճյուղի նկատմամբ վերահսկողության կորուստի, որը չի պարունակում բիզնես ասիոցացիայի կամ համատեղ ձեռնարկության հետ, հաշվառվում է օգտագործելով կապիտալի սկզբունքը, անյն է՝ ճանաչվում է մայր ընկերության շահույթ/վնասի հաշվետվությունում միայն, այն չափով որքանով, որ չկապակցված ներդրողի ներդրումն է ասոցացիայում կամ համատեղ ձեռնարկությունում: Նմանապես նաև, նախկին մասնաճյուղում, որը դարձել է ասոցացիա կամ համատեղ ձեռնարկություն, ունեցած ներդրման իրական արժեքի վերաչափումից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է նախկին մայր ընկերության շահույթ/վնասի հաշվետվությունում միայն այն չափով, որքանով չկապակցված ներդրողի ներդրումն է ասոցացիայում կամ համատեղ ձեռնարկությունում:

Գեռևս որոշված չէ այս ստանդարտի համար կիրառման ժամանակացույց, սակայն վաղ կիրառումը թույլատրելի է: Կազմակերպության ղեկավարությունը այս ստանդարտի կիրառության հետ կապված չի կախատեսում էական ազդեցություն կազմակերպության [հսմբի] ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 40 Փոփոխություններ. «Ներդրումային գույքի փոխանցումներ»

Փոփոխությունները հստակեցնում են, որ ակտիվի ներդրումային գույքին փոխանցումները կան ներդրումային գույքից փոխանցումները պետք է անպայման գնահատվեն՝ հաճողվելու համար, թե արդյոք ակտիվը համապատասխանում է կամ դադարել է համապատասխանել ներդրումային գույք դասակարգվելու սահմանմանը՝ հիմնվելով այն ապացույցների վրա, որ տեղի է ունեցել ակտիվի օգտագործման նշանակության փոփոխություն: Փոփոխությունները լրացուցիչ հստակեցնում են, որ կան այնպիսի իրավիճակներ, երբ շինարարության ժամանակ շինությունները փոխում են իրենց օգտագործման նպատակային նշանակությունը, որոնք ՀՀՄՍ 40-ում նշված իրավիճակներից տարբերվում են (այսինքն՝ օգտագործման նպատակային նշանակության փոփոխությունը չի սահմանափակվում միայն ավարտված շինարարությամբ): Փոփոխությունները կիրառվում են 2018թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար՝ հետընթաց կիրառելու նախընտրությամբ (եթե դա հնարավոր է առանց խոչընդոտների): Տվյալ դեպքում կիրառվում են հատուկ անցումային դրոշմներ:

Կազմակերպության ղեկավարությունը չի կախատեսում, որ վերոնշյալը էական ազդեցություն կարող է ունենալ կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ-ների Փոփոխություններ. «ՖՀՄՍ-ների տարեկան վերանայումներ 2014-2016 ժամանակաշրջան»

Տարեկան փոփոխությունները ներառում են ՖՀՄՍ 1-ում և ՀՀՄՍ 28-ում փոփոխությունները, որոնք դեռ պարտադիր չեն Ընկերության համար: Փաթեթը նաև ներառում է ՖՀՄՍ 12-ում փոփոխությունները, որը ընթացիկ տարում պարտադիր կիրառելի է Ընկերության համար:

ՀՀՄՍ 28-ում կատարված փոփոխությունները հստակեցնում են, որ ասոցիացված կազմակերպություններում եւ համատեղ ձեռնարկություններում ներդրումներ կատարելու համար վենչուրային կապիտալի կազմակերպման եւ այլ նմանատիպ կազմակերպությունների համար ԻԱՇ/Վ-ով (իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող) հաշվառումն առանձին առանձին յուրաքանչյուր ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկության համար պարտադիր է, և այդ ընտրությունը պետք է կատարվի ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկություն սկզբնական ճանաչման պահին: Կազմակերպության համար ԻԱ-ի (իրական արժեք) ընտրության հնարավոր մեթոդ, որը չի համարվում ներդրումային օբյեկտ, որպեսզի պահպանվի իրական արժեքով հաշվառման մոտեցումը, կիրառվում է բաժնեմասնակցության մեթոդը: Փոփոխություններում կատարվում է համապատասխան բացատրությունը, որ այդ մեթոդի ընտրությունը հասանելի է բոլոր ներդրումային կազմակերպության (որտեղ այլ կազմակերպություններ մասնակցություն ունեն)

գործընկերներին: Փոփոխությունները կիրառելի է հետընթաց, եթե թույլատրվում է ավելի վաղ կիրառումը:

ՖՀՄՍ 1-ի և ՀՀՄՍ 28-ի փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2018թ. հունվարի 1-ից:

Կազմակերպության ղեկավարությունը չի կախատեսում, որ վերոնշյալը էական ազդեցություն կարող է ունենալ կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄԿ 22. «Արտարժույթային գործառնություններ և կանխավճարային հաշիվներ»

ՖՀՄՄԿ 22-ի մեկնաբանությունները դիտարկում է «Գործարքի ամսաթվի» որոշման դեպքերը, որի նպատակն է որոշել կիրառվող փոխարժեքը, ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի սկզբնական ճանաչման պահին, երբ այդ հոդվածի հետ կապված վճարումները կատարվել են կամ ստացվել են, որպես կանխավճար այլ արժույթով, որը ոչ դրամային ակտիվի կամ ոչ դրամային պարտավորության ճանաչման արդյունք է (օրինակ՝ անվերադարձելի դեպոզիտ/ավանդ կամ հետաձգված եկամուտ):

Մեկնաբանությունները մատնանշում են, որ գործարքի ամսաթիվը դա այն ամսաթիվն է, երբ կազմակերպությունը առաջին անգամ ճանաչում է ոչ դրամային ակտիվը կամ ոչ դրամային պարտավորությունը՝ առաջացած փոխանցումից կամ կանխավճար ստանալուց: Եթե կատարվել են մի քանի վճարումներ կամ ստացվել են մի քանի կանխավճարներ, Մեկնաբանությունը պահանջում է, որ կազմակերպությունը առանձին որոշի յուրաքանչյուր վճարման կամ ստացված կանխավճարների ամսաթվերը:

Փոփոխությունները կիրառելի են հետընթաց կերպով 2018թ. հունվարի 1-ից սկսած և թույլատրում են ավելի վաղ կիրառություն: Կազմակերպության ղեկավարությունը չի կանխատեսում էական ազդեցություն կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Կազմակերպության ղեկավարությունը չի գտնում, որ նշված փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերությունը դեռ չի վերլուծել փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1 Արտարժույթ

Արտարժույթով գործարքներ

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Ընկերության համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները պետք է վերահաշվարկվեն՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով սահմանված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածները, որոնց սկզբնական արժեքը հաշվառվում է արտարժույթով, չեն վերահաշվարկվում: Ոչ դրամային հոդվածները, որոնց սկզբնական արժեքը հաշվառվում է արտարժույթով, չեն վերահաշվարկվում: Ստորև ներկայացված են ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքները.

	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱՄՆ դոլար	484.10	483.94	483.75
Եվրո	580.10	512.2	528.69

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Իրական արժեքով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ներառվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն ոչ դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած տարբերությունների, որոնց վերաբերող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Նման ոչ դրամային հոդվածների դեպքում շահույթի կամ վնասի ցանկացած փոխարժեքային բաղադրիչ նույնպես ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

3.2 Հիմնական միջոցներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության: Վարձակալական գույք հանդիսացող շենքերը նույնպես ընդգրկվում են հիմնական միջոցներում, եթե դրանք ստացվել են ֆինանսական վարձակալությամբ: Նման ակտիվների մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի ակնկալվող օգտակար ծառայության ընթացքում (որը որոշվում է համեմատելով սեփական համանման ակտիվների հետ) կամ վարձակալության ժամկետի ընթացքում, եթե վերջինս ավելի կարճ է:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի նորպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր	- 20-60 տարի
Կառուցվածքներ	- 20-60 տարի
Փոխանցող հարմարանքներ	- 25-60 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	- 5-60 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 5 տարի
Արտադրական գույք, տնտեսական գույք, գործիքներ	- 5 տարի
Բազմամյա տնկիներ	- 5 տարի
Համակարգչային տեխնիկա	- 1 տարի
Այլ հիմնական միջոցներ	-5 տարի

3.3 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Ընկերության կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է՝

Հաշվապահական հաշվառման համակարգչային ծրագրեր

5 տարի:

3.4 Վարձակալված ակտիվներ

Համաձայն ՀՀՍՍ 17-ի՝ «Վարձակալություն», վարձակալված ակտիվի սեփականության իրավունքը փոխանցվում է վարձակալին, երբ նրան են փոխանցվում սեփականության իրավունքի հետ կապված բոլոր ռիսկերը և օգուտները: Վարձակալված ակտիվը վարձակալության սկզբում ճանաչվում է վարձակալված գույքի իրական արժեքով կամ, ավելի ցածր լինելու դեպքում, նվազագույն վարձավճարների ներկա արժեքով՝ գումարած միանվագ վճարները, եթե այդպիսիք կան: Համապատասխան գումարը ճանաչվում է որպես ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություն, անկախ նրանից, որ վարձակալական վճարների մի մասը կարող է վճարման ենթակա լինել մինչև վարձակալության սկիզբը:

Վարձակալված ակտիվների հետագա հաշվառումը, այսինքն՝ մաշվածության մեթոդի ընտրությունը և օգտակար ծառայության ժամկետների որոշումը, համապատասխանում են սեփականության իրավունքով Ընկերությանը պատկանող նմանատիպ ակտիվների հաշվառմանը: Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները նվազեցվում են վարձավճարների չափով՝ հանած ֆինանսական վճարը, որը ներառվում է ֆինանսական ծախսերում: Ֆինանսական վարձակալության տոկոսային մասն իրենից ներկայացնում է մնացորդային արժեքի հաստատուն մաս, որը վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Մյուս բոլոր վարձակալությունները դիտվում են որպես գործառնական վարձակալություններ: Գործառնական վարձակալության գծով վճարները ճանաչվում են որպես ծախս՝ գծային հիմունքով: Վարձակալության հետ կապված ծախսերը, ինչպիսիք են պահպանման և ապահովագրության ծախսերը, ծախսագրվում են իրականացման պահին:

3.5 Պաշարներ

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.6 Ֆինանսական գործիքներ

Ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորություններն ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք սկզբնապես դասակարգվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հետագա չափումը ներկայացված է ստորև:

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների, բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ,
- փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր:

Ֆինանսական ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ վերագրվում են տարբեր կատեգորիաների՝ կախված գործիքի բնույթից և նպատակից: Ֆինանսական գործիքի կատեգորիան համապատասխանեցվում է այն սկզբունքին, որով չափվում է տվյալ գործիքը և այն հանգամանքին, թե արդյոք առաջացող եկամուտը և ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, թե ուղղակիորեն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Ընկերության ֆինանսական ակտիվները, ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 19-ում:

Ընդհանուր առմամբ, Ընկերության բոլոր ֆինանսական ակտիվները ճանաչվում են՝ օգտագործելով վերջնահաշվարկի ամսաթվի հաշվառումը: Ֆինանսական ակտիվների հետ կապված բոլոր ծախսերը և եկամուտները որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, ներկայացվում են «Ֆինանսական ծախս», «Ֆինանսական եկամուտ» կամ «Այլ ֆինանսական արդյունքներ» հոդվածներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որը ներկայացվում է «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

i. Ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով

Ֆինանսական ակտիվները՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, ներառում են առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվները կամ այն ֆինանսական ակտիվները, որոնք որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով դասակարգվել են Ընկերության կողմից՝ սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք ենթակա չեն հեջավորման, դասակարգվում են այս կատեգորիայում:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների գծով առաջացած ցանկացած օգուտ կամ վնաս հիմնված է իրական արժեքի փոփոխության վրա, որը որոշվում է՝ ուղղակիորեն վկայակոչելով գործող շուկայում գործարքները կամ գործող շուկայի բացակայության դեպքում՝ գնահատման մեթոդի միջոցով:

ii. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ուղղակիորեն ճանաչելով այլ համապարփակ արդյունքներում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների կատեգորիայում դասակարգված ֆինանսական գործիքներից առաջացած օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն դեպքում, երբ նշված ակտիվները վաճառվում են կամ երբ ներդրումն արժեզրկվում է: Արժեզրկման դեպքում ցանկացած վնաս, որը նախկինում ճանաչվել էր այլ համապարփակ արդյունքներում, փոխանցվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն: Սեփական կապիտալի գործիքներից առաջացած և համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված վնասները չեն հակադարձվում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, այլ ճանաչվում են սեփական կապիտալում: Նախորդ ժամանակաշրջանի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված պարտքային արժեթղթերի արժեզրկումից առաջացած վնասները հակադարձվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե հետագա աճը հիմնվում է այն դեպքի վրա, որը տեղի է ունեցել համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ արժեզրկումից վնասի ճանաչումից հետո:

iii. Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով, ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են և ներառում են առևտրային բանկերում ավանդները: Ներդրումները դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, եթե Ընկերության ղեկավարությունը մտադրված է պահել դրանք մինչև դրանց մարման ժամկետը:

iv. Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառություններն ու դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք չեն գնանշվում ակտիվ շուկայում և

ներառում են առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը, ինչպես նաև մնացորդները դրամարկղում և բանկերում:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Ընթացիկ դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Հետագայում դրանք հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ հանած արժեզրկման պահուստը: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստը ստեղծվում է այն ժամանակ, երբ առկա է օբյեկտիվ ապացույց, որ Ընկերությունը սկզբնապես սահմանված ժամկետներում չի կարող հավաքագրել վերադարձման ենթակա բոլոր գումարները: Դեբիտորի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, վճարման հետաձգումը և վճարումների ուշացումները ցուցանիչ են այն բանի, որ առևտրային դեբիտորական պարտքն արժեզրկված է: Պահուստի գումարը ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերությունն է:

Պահուստի մնացորդը ճշգրտվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ ծախսի կամ եկամտի ճանաչման միջոցով: Հաճախորդի հաշվի մնացորդից դուրս գրվող ցանկացած գումար նվազեցվում է առկա կասկածելի դեբիտորական պարտքի պահուստից: Բոլոր դեբիտորական պարտքերը, որոնց հավաքագրումը գնահատվում է անհավանական, դուրս են գրվում:

Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Մնացորդները դրամարկղում և բանկերում ներառում են կանխիկ միջոցները, բանկային հաշիվների մնացորդները և դրամական միջոցները ճանապարհին:

Ֆինանսական պարտավորություններ

i. Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ առանց գործարքային ծախսերի: Սկզբնական ճանաչումից հետո վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ այս արժեքի և մարման արժեքի միջև տարբերությունը փոխառության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Տոկոսավճարները և փոխառությունների հետ կապված այլ ծախսերը ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ՝ որպես ֆինանսական ծախսերի մի մաս, բացի որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն վերագրվող փոխառության ծախսումներից, որոնք կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս:

ii. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.7 Արժեզրկում

Հիննական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ այն ֆինանսական ակտիվների՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշի առկայության համար: Ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված են, եթե առկա է անկողմնակալ վկայություն, որ ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձություններ ազդել են ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստը հաշվառվում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությամբ: Բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար արժեզրկումից կորուստն ուղղակիորեն նվազեցվում է ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքից, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնց հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է կասկածելի պարտքի պահուստի միջոցով:

Բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի գործիքների, եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկման կորուստը նվազում է, և նվազումը օբյեկտիվորեն կարելի է վերագրել արժեքի իջեցումից հետո տեղի ունեցած դեպքերին, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկման կորուստը հակադարձվում է՝ ճանաչվելով համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն չափով, որ հակադարձումը չհանգեցնի ֆինանսական ակտիվի այնպիսի հաշվեկշռային արժեքի, որը գերազանցի այն ամորտիզացված արժեքը, որը կլիներ, եթե այդ ֆինանսական ակտիվի արժեքի իջեցման հակադարձման ամսաթվի դրությամբ արժեզրկում ճանաչված չլիներ:

Ինչ վերաբերում է վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի արժեթղթերին, արժեզրկումից հետո իրական արժեքի աճն ուղղակիորեն ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

3.8 Աշխատակիցներին հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումները ներառում են աշխատավարձերը, կարճաժամկետ փոխհատուցելի բացակայությունները (ինչպիսիք են, օրինակ, վճարովի տարեկան արձակուրդները և հիվանդության հետ կապված վճարովի արձակուրդները) և պարգևավճարները:

Երբ աշխատակիցը հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությանը մատուցել է ծառայություն, աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղջված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց, ճանաչվում է՝

ա) որպես պարտավորություն՝ արդեն վճարված գումարները հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղջված գումարը, Ընկերությունը այդ տարբերությունը ճանաչում է որպես ակտիվ՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի, օրինակ, ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,

բ) որպես ծախս, եթե այն չի ներառվում մեկ ուրիշ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի մեջ:

3.9 Սեփական կապիտալ

Ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով: Տեղաբաշխված բաժնետոմսերի վաճառքի գնի և անվանական արժեքի տարբերությունը ներկայացվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

Սովորական բաժնետոմսերին անմիջականորեն վերագրվող ծախսերը ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում:

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

Ընկերությունը ստեղծում է պահուստային կապիտալ՝ Ընկերության կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Ընկերության պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե Ընկերության շահույթը և այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում:

Ընկերությունը մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը հաշվարկում է տարվա գուտ շահույթը բաժանելով տարվա ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվին:

Տարվա ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը իրենից ներկայացնում է տարեսկզբում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի թիվը՝ ճշգրտված այդ ժամանակաշրջանի ընթացքում հետ

գնված կամ թողարկված սովորական բաժնետոմսերի թվով՝ բազմապատկած ժամանակային կշռող գործակցով: Ժամանակային կշռող գործակիցը բաժնետոմսերի շրջանառության մեջ գտնվելու օրերի թիվն է՝ բաժանած հաշվետու ժամանակաշրջանի օրերի թվի վրա, կշռված միջինի խելամիտ մոտեցումը շատ դեպքերում տեղին է:

3.10 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունում իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի գեղձան միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.11 Ըահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է գուղվիլի սկզբնական ճանաչումից կամ այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ՝ հարկվող շահույթի վրա (բացի ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից):

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Ընկերությունը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի

դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

3.12 Սեզմենտային հաշվետվություններ

Ընկերության գործունեությունը ներառում է էլեկտրաէներգիայի վաճառքի և հզորության իրացման մատուցվող ծառայությունները: Ընկերությունն ունի մեկ գործառնական սեզմենտ: Համաձայն ՖՀՄՍ 8-ի՝ Ընկերության կողմից կիրառվող սեզմենտային հաշվետվությունների համար չափման քաղաքականությունը նույնն է, ինչ որ ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառվող քաղաքականությունը, որը ներառված չէ գործառնական սեզմենտների գործառնական շահույթի գումարը որոշելիս: Ի լրումն՝ Ընկերության այն ակտիվները, որոնք ուղղակիորեն չեն առնչվում գործառնական սեզմենտի բիզնես գործունեությանը, սեզմենտին չեն բաշխվում: Սեզմենտային տեղեկատվությունը ներկայացված է կից ծանոթագրություններում:

3.13 Հասույթի ճանաչում

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Ընկերության կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական զեղչերը և իջեցումների գումարները:

Ընկերության հասույթը ներկայացնում է էլեկտրաէներգիայի վաճառքից և հզորության իրացման ստացվելիք փոխհատուցումը:

Ընկերության կողմից հասույթը ճանաչվում է, երբ ծառայությունները մատուցվում են գնորդին, երբ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները և ծախսերը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել և հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն:

4 Հիննական միջոցներ

Հազար դրամ	Շենքերի, շինություններ և հող	Կառուց- վածքներ, փոխանցող հարմարամբներ	Մեքենա սարքա- վորումներ, տրասպորտային միջոցներ	Արտադրական և տնտեսական գույք:	Անավարտ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	Այլ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>							
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,364,211	4,302,927	9,243,317	30,904	91,576	7,483	20,040,418
Ավելացում	38,648	91,086	20,472	1,103	567,630	688	719,627
Օտարում	-	-	(1,789)	(1,034)	-	(107)	(2,930)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,402,859	4,394,013	9,262,000	30,973	659,206	8,064	20,757,115
Կապիտալացում	1,833	21,870	11,302	-	2,610,747	-	2,645,752
Ավելացում	14,334	2,839	7,909	8,045	15,572	1,021	49,720
Վերարտակարգում	-	-	66,855	-	(66,855)	-	-
Օտարում	-	(896)	(1,538)	(1,858)	-	(226)	(4,518)
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,419,026	4,417,826	9,346,528	37,160	3,218,670	8,859	23,448,069
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>							
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,539,971	288,008	2,019,806	22,953	-	6,701	3,877,439
Տարվա ծախս	107,064	93,141	174,027	2,296	-	1,096	377,624
Օտարումից դուրս գրում	-	-	(1,263)	(921)	-	(107)	(2,291)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,647,035	381,149	2,192,570	24,328	-	7,690	4,252,772
Տարվա ծախս	108,170	103,186	168,066	1,898	-	844	382,164
Օտարումից դուրս գրում	-	(896)	(1,458)	(1,557)	-	(221)	(4,132)
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,755,205	483,439	2,359,178	24,669	-	8,313	4,630,804
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>							
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,824,240	4,014,919	7,223,511	7,951	91,576	782	16,162,979
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,755,824	4,012,864	7,069,430	6,645	659,206	374	16,504,343
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,663,821	3,934,387	6,987,350	12,491	3,218,670	546	18,817,265

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը գրավադրված հիմնական միջոցներ չունի:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 169,805 հազ. դրամ (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 161,746 հազ. դրամ) սկզբնական արժեքով հիմնական միջոցներ հաշվառվում են գրոյական հաշվեկշռային արժեքով:

2017թ. և 2016թ. մաշվածության ծախսը բաշխվել է հետևյալ կերպ՝

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառքի ինքնարժեք	370,064	365,712
Վարչական ծախսեր	12,100	11,912
	382,164	377,624

2017թ.-ին հիմնական միջոցների ավելացումները բաղկացած են.

	Հազար դրամ
Թրդե-4 ՓՀԷԿ շին մոնտաժային աշխատանքներ	582,867
Լև ՓՀԷԿ շին մոնտաժային աշխատանքներ	1,789,495
Կապիտալացվող փոխառության և վարկի ծախսումներ	238,390
Այլ	84,720
	2,695,472

2016թ.-ին հիմնական միջոցների ավելացումները բաղկացած են.

	Հազար դրամ
Թրդե-4 ՓՀԷԿ շին մոնտաժային աշխատանքներ	30,666
Լև ՓՀԷԿ շին մոնտաժային աշխատանքներ	548,067
Թրդե-1 ՓՀԷԿ ջրի ճնշման կարօավորիչ կափույր	66,854
Կապիտալացվող փոխառության և վարկի ծախսումներ	74,040
	719,627

5 Հետաձգված հարկեր

Հետաձգված հարկերի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2017թ.	2016թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	1,574	3,472
Ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչված փոխհատուցում	518	(1,898)
Տարեվերջի մնացորդ	2,092	1,574

2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2016թ. հունվարի 1	Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությու նում ճանաչված	2016թ. դեկտեմբերի 31
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Արձակուրդի պահուստ	1,574	518	2,092
	1,574	518	2,092

*Հետաձգված հարկային
պարտավորություններ*

Չուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,574	518	2,092
--	-------	-----	-------

2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2015թ. հունվարի 1	Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությու նում ճանաչված	2015թ. դեկտեմբերի 31
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Արձակուրդի պահուստ	3,472	(1,898)	1,574
	3,472	(1,898)	1,574

*Հետաձգված հարկային
պարտավորություններ*

Չուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	3,472	(1,898)	1,574
--	-------	---------	-------

Ներառյալ՝	2017թ.	2016թ.
Փոխհատուցման ենթակա 12 ամսվա ընթացքում	2,092	1,574
Փոխհատուցման ենթակա մեկ տարուց ավելի	-	-

6 Տրված կանխավճարներ

Ընկերությունը հիմնական միջոցներ ձեռք բերելու համար 2017թ. փոխանցել է կանխավճար մատակարարներին՝ մասնավորապես, CINK Hydro - Energy k.s-ին 201,982 հազար դրամ տուրքին և գեներատոր ձեռք բերելու համար, «Խորդա» ՍՊԸ-ին 40,000 հազար դրամ գեներատորներ ձեռք բերելու համար:

7 Պաշարներ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Նյութեր	11,356	12,859
Վառելիք	6,899	7,528
Պահեստամասեր	58,904	57,644
Այլ նյութեր	2,251	1,895
	79,410	79,926

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի գրավադրված պաշարներ:

8 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	998,949	628,658
Տրված կանխավճարներ	1,747	250,035
Դեբիտորական պարտքեր բյուջեի գծով	105,652	159,670
Այլ դեբիտորական պարտքեր	1,024	3,044
	1,107,372	1,041,407

Առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 106 օր (2016թ.՝63 օր): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:Առևտրային դեբիտորական պարտքի հավաքագրելիությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դեբիտորի պարտքի մարման ժամանակացույցի ցանկացած փոփոխություն՝ սկսած պարտքի առաջացման պահից մինչև հաշվետու ամսաթիվը:

Գեկավարությունը հավատացած է, որ պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքերն ամբողջովին ենթակա են վերականգնման:

9 Տրված փոխառություններ

Տարեսկզբի դրությամբ առկա տրված փոխառությունները 2017թ. ընթացքում ամբողջությամբ մարվել են:

10 Դրամական միջոցներ և համարժեքներ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ միջոցներ	599	722
Բանկային հաշիվներ արտահայտված ՀՀ դրամով	167,059	71,688
Բանկային հաշիվներ արտահայտված արտարժույթով	53	44
Ակրեդիտիվ(Ծանոթագրություն 12)	1,279,062	-
	1,446,773	72,454

11 Կապիտալ և պահուստներ

11.1 Կանոնադրական կապիտալ

	Սովորական բաժնետոմսեր 2017թ.	Սովորական բաժնետոմսեր 2016թ.
Սովորական բաժնետոմսեր քանակը (հատ)	10,650,000	10,650,000
Սովորական բաժնետոմսերի անվանական արժեքը	1,000	1,000
Ընդամենը (հազար դրամ)	10,650,000	10,650,000

Ընկերությունն ունի սովորական բաժնետոմսերի մեկ դաս, որը հաստատում է կամտի նկատմամբ իրավունք չունի:

31.12.2017թ. դրությամբ Ընկերության թողարկած բաժնետոմսերի քանակը կազմում է 10,650,000 հատ սովորական բաժնետոմս, չթողարկված բաժնետոմսերը կազմում են 4,450,000 հատ:

Ընկերության բաժնետոմսերի սեփականատերերի թիվը կազմում է.

	31.12.2017		31.12.2016	
	հատ	%	հատ	%
«Մ.Էներգոհինվեստ» ՓԲԸ (ԼՂՀ, Ստեփանակերտ)	3,451,830	32.4	1,274,057	12
«Մուլտիկոնտինենտալ դիստրիբյուշն» ՍՊԸ (Մեծ Բրիտանիա, Այլ Օֆ Մեն IM 2AP)	1,781,348	16.7	868,270	8.2
Ժոզեֆ Ուդուրյան(ԱՄՆ, Նյու Յորք)	1,262,901	11.9	1,262,901	11.9
ԼՂՀ Կառավարություն	1,100,000	10.3	5,100,000	47.9
«Ռեսո Գարանտիա» ապահովագրական ՀԲԸ	872,000	8.2	-	-
«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ	657,933	6.2	657,933	6.2
Բարսեղ Բեգլարյան	519,100	4.9	-	-
Այլ (5%-ից ցածր)	1,004,888	9.4	1,486,839	13.8
	10,650,000	100	10,650,000	100

11.2 Էմիսիոն եկամուտ

Էմիսիոն եկամուտը ներկայացնում է բաժնետոմսերի տեղաբաշխման գնի և անվանական արժեքի տարբերությունը:

	2017թ.	2016թ.
Հազար դրամ		
Տարեսկզբի մնացորդ	457,127	457,127
Բաժնետոմսերի թողարկում՝		
Բաժնետոմսերի թողարկման գումար	-	-
Կանոնադրական կապիտալ	-	-
Բաժնետոմսերի տեղաբաշխման ուղղակի ծախսեր	-	-
Տարեվերջի մնացորդ	457,127	457,127

11.3 Պահուստային կապիտալ

Հազար դրամ	2017թ.	2016թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	249,731	208,069
Մասհանումներ պահուստին	94,143	41,662
Տարեվերջի մնացորդ	343,874	249,731

2017թ.-ին բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի որոշմամբ 2016թ.-ի գուտ շահույթի 5% չափով իրականացվել է մասհանում պահուստային կապիտալին՝ ընդամենը 94,143 հազար դրամ:

2016թ.-ին բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի որոշմամբ 2015թ.-ի գուտ շահույթի 5% չափով իրականացվել է մասհանում պահուստային կապիտալին՝ ընդամենը 41,662 հազար դրամ:

11.4 Շահաբաժիններ

2017թ.-ին բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի որոշմամբ 2016թ. ֆինանսական արդյունքներով Ընկերության բաժնետերերին վճարվել է ընդամենը 1,065,000 հազար դրամ շահաբաժին՝ մեկ բաժնետոմսին 100 դրամ հաշվարկով:

2016թ.-ին բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի որոշմամբ 2015թ. ֆինանսական արդյունքներով Ընկերության բաժնետերերին վճարվել է ընդամենը 852,000 հազար դրամ շահաբաժին՝ մեկ բաժնետոմսին 80 դրամ հաշվարկով:

11.5 Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ

	2017թ.	2016թ.
Տարվա գուտ շահույթ(հազ.դրամ)	1,606,760	1,882,868
Բաժնետոմսերի միջին կշռված քանակ (հատ)	10,650,000	10,650,000
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ(դրամ)	150.87	176.80

12 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար դրամ	Ընթացիկ		Ոչ ընթացիկ	
	2017թ.	2016թ.	2017թ.	2016թ.
Բանկային վարկեր	112,587	58,024	2,929,063	472,634
Փոխառություններ	42,000	463	-	512,200
Պարտատոմսեր	23,876	24,353	3,296,721	3,295,631
	178,463	82,840	6,225,784	4,280,465

Ընկերության վարկերը և փոխառությունները 31.12.2017թ. դրությամբ հետևյալն է.

Վարկի աղբյուր	Տրման օր	Մարման օր	Արժ.	Մնացորդը առ 31.12.16		Գ-րավի առարկան	Գ-րավի արժեքը	Տոկոս
				Արժույթ	Հազ. դրամ			
«Արցախբանկ» ՓԲԸ V 1708519	29.06.17	29.06.22	AMD		500,000	Բյուջետային երաշխիք	875,000	15.0%
«Արցախբանկ» ՓԲԸ V 1708521	29.06.17	29.06.22	AMD		300,000	Բյուջետային երաշխիք	875,000	15.0%
«Արցախբանկ» ՓԲԸ V 1709947	24.07.17	24.07.22	AMD		950,000	Բյուջետային երաշխիք	1,662,500	15.0%
«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ V17-030755-Ակրեդիտիվ	11.08.17	11.08.23	EUR	2,204,900	1,279,062	Բյուջետային երաշխիք		7.5%
Ֆ/Ա Բարսեղյան Յուրի	03.07.17	03.07.18	AMD		42,000			15.0%
Երկարաժամկետ պարտատոմսեր	07.12.15	07.12.18	USD	6,810,000	3,296,721			11.0%
Ընդամենը					6,367,783			

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չվճարված տոկոսների մնացորդը կազմում է 12,588հազար դրամ:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չվճարված տոկոսների մնացորդը կազմում է 26,285 հազար դրամ:

Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառություններն ապահովված են ԼՂՀ կառավարության կողմից տրամադրված երաշխիքներով, այսինքն ընկերությունը չունի որևէ գրավադրված ակտիվներ:

2017թ. տոկոսային ծախսը կազմել է 693,535 հազար դրամ, որից կապիտալացվել է 238,390հազար դրամ, իսկ ընթացիկ ծախսեր՝ 455,145հազար դրամ:

2016թ. տոկոսային ծախսը կազմել է 561,427 հազար դրամ, որից կապիտալացվել է 74,040 հազար դրամ, իսկ ընթացիկ ծախսեր՝ 487,387 հազար դրամ:

Ընկերությունը 11.08.2017թ. Հայբիզնեսբանկ ՓԲԸ-ի հետ կնքել է չվերականգնվող վարկային գծի պայմանագիր, որը իրենից ներկայացնում է “Ceskoslovenska obchodni banka a.s.”բանկի միջոցով ակրեդիտիվի թողարկմամբ արտաքին առևտրի գործարքի հետֆինանսավորում: Գումարը կազմում է 2,204,900 եվրո, 7.5%տոկոսադրույքով վեց տարի մարման ժամկետով:

Պարտատոմսեր

Ընկերությունը համաձայն 2015թ. դեկտեմբերի 07-ի թիվ 6-2015/01 որոշման թողարկել է 80,000 (ութսուն հազար) հատ հասարակ անվանական ոչ փաստաթղթային պարտատոմսեր, 100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով, ընդհանուր 8,000,000 ԱՄՆ դոլար, որոնց համար տեղաբաշխման վերջնաժամկետ է սահմանվել մինչև 2015թ. դեկտեմբերի 30-ը: 2015թ. ընթացքում տեղաբաշխվել է 68,100 հատ հասարակ անվանական ոչ փաստաթղթային պարտատոմս 6,810,000 ԱՄՆ դոլար արժեքով:

Պարտատոմսերի եկամտաբերությունը սահմանված է 11% տարեկան, որոնք վճարվում են կիսամյակային պարբերականությամբ: Տեղաբաշխման ձևը՝ չերաշխավորված է:

Վարկերի և փոխառությունների միջին տարեկան տոկոսադրույքն ըստ արժույթների հաշվետու տարում հետևյալն են՝

		2017թ.	2016թ.
Միջին տոկոս	ԱՄՆ դոլար	11.5 %	11.1 %
	Եվրո	9%	11.1%
	ՀՀ դրամ	14.8 %	16 %
		11.78 %	11.2 %

13 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	634,356	11,808
Կրեդիտորական պարտքեր բյուջեի գծով	40,433	928
Աշխատավարձի գծով պարտք	30,041	27,029
Արձակուրդի պահուստ	20,922	15,742
Կրեդիտորական պարտքեր բաժնետերերին	169,686	102,849
Այլ կրեդիտորներ	357	346
	895,795	158,702

Ապրանքների ձեռքբերման գծով առաջացած պարտավորությունների մարման միջին տևողությունը կազմում է 273 օր (2016թ.՝ 5 օր): Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում: Ընկերությունն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություն, որն ապահովում է բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

14 Հասույթ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Արտադրված էլեկտրաէներգիայի իրացումից		
Սարսանգ ՀԷԿ	1,934,221	1,981,958
Թրդե -1 ՀԷԿ	204,722	250,192
Թրդե -2 ՀԷԿ	363,823	440,529
Թրդե -3 ՀԷԿ	285,999	338,709
Մատադիս-1 ՀԷԿ	415,657	397,972
Մատադիս-2 ՀԷԿ	241,756	234,751
	3,446,178	3,644,111

Ընկերության ծառայությունների իրացման սակագները սահմանվում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հանրային ծառայությունների և Տնտեսական մրցակցության կարգավորող պետական հանձնաժողովի կողմից: Բնական ջրահոսքի վրա կառուցված առաքվող էլեկտրաէներգիայի 1 կվտժ-ի սակագինը 2016թ. և 2017թ. համար բոլոր հիդրոէլեկտրակայանների գծով սահմանվել է 19.0 (առանց ԱԱՀ):

15 Վաճառքի ինքնարժեք

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխհատուցում աշխատակիցներին և սոց. վճար	324,880	294,421
Մաշվածություն	370,064	365,716
Արտադրական օբյեկտների պահպանման ծախսեր	56,850	56,850
Նյութական ծախսեր	33,476	22,170
Նորոգման ծախսեր	31,929	12,458
Այլ ծախսեր	31,880	31,392
	849,079	783,007

16 Վարչական ծախսեր

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխհատուցում աշխատակիցներին և սոց. վճար	193,522	194,228
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	12,100	21,123
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	5,084	4,133
Վարձակալական ծախսեր	14,040	14,040
Հեռահաղորդակցության	4,949	3,438
Կոմունալ և գրասենյակային ծախսեր	15,392	13,953
Չփոխհատուցվող ծախսեր	45,089	29,802
Աուդիտորական և խորհրդատվական ծախսեր	4,300	4,300
Այլ ծախսեր	17,882	3,682
	312,358	288,699

17 Այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Բաժնետոմսերին առնչվող ծախսեր	6,191	6,151
Ֆիզիկական անձ բաժնետերերին փոխհատուցում	-	414
Արտարժույթի փոխանակման ծախսեր	4,392	471
Տույժ և տուգանքներ	3,691	1,563
Անհատույց տրված միջոցներ	64,626	37,442
Օտարված հիմնական միջոցների ծախսեր	399	639
Հետազոտության ծախսեր	-	146
Արձակուրդի գծով պահուստ	5,180	-
Այլ ծախսեր	1,449	1,933
	85,928	48,759

18 Այլ ֆինանսական հոդվածներ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը</i>		
Դրամական միջոցներ	37,366	13,693
Փոխառության տրամադրում	(3,528)	(16,880)
Ստացված վարկեր	(68,518)	11,149
	(34,680)	7,962

19 Ֆինանսական եկամուտ/(ծախս) զուտ

Հազար դրամ	2017թ.դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վարկերի և փոխառությունների տոկոսի ծախս	(86,896)	(127,149)
Պարտատոմսերի տոկոսի ծախս	(361,169)	(360,238)
Պարտատոմսերի տեղաբաշխման և վարկերի սպասարկման վճար	(7,080)	(1,000)
Բանկային գործարքներից ծախս/(եկամուտ)	282	126
Տրված փոխառություններից եկամուտ	89,709	37,131
Ֆինանսական ծախս, զուտ	(365,154)	(451,130)

20 Ընթացիկ հարկի գծով ծախս/(փոխհատուցում)

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	194,396	212,301
Հետաձգված հարկ (տես՝ ծանոթագրություն 5)	(518)	1,898
	193,878	214,199

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունա- վետ հարկային դրույքաչափ (%)	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունա-վետ հարկային դրույքաչափ (%)
Ընթացիկ մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՍ)	1,800,638		2,097,067	
Ընթացիկ հարկ՝ 10% դրույք. (2016թ.՝ 10%)	180,064	10.00	209,707	10.00
Չնվազեցվող ծախսի ազդեցությունը	13,814	0.77	4,492	0.21
Ընթացիկ հարկի գծով փոխհատուցում	193,878	10.77	214,199	10.21

21 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

21.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Ընկերությունն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները, որպես կանոն, չեն համապատասխանում իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները

Ընկերության ղեկավարությունը գնահատել է հիմնական միջոցների օգտակարության ժամկետները 20-60 տարի շերտերի, շինությունների, 25-50 տարի փոխանցող հարմարանքների, 5-60 տարի մեքենաների, սարքավորումների, 5 տարի այլ հիմնական միջոցների և 1 տարի համակարգչային տեխնիկայի համար: Ընկերության ղեկավարությունը հավատացած է, որ այդ ակտիվների գնահատված օգտակարության ժամկետները էականորեն չեն տարբերվում սպասվելիք տնտեսական ժամկետներից: Եթե այս գնահատումները փոխվեն ապա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները էականորեն կտարբերվեն:

Հետաձգված հարկի գնահատում

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 5-ում 1,574 հազար դրամի հետաձգված հարկեր են ճանաչվել: Հետաձգված հարկային ակտիվներն ավելանում են արձակուրդի պահուստից: Ընկերության ղեկավարությունը հավատացած է, որ Ընկերությունը ապագայում կունենա բավարար հարկվող շահույթ, որպեսզի փոխհատուցի հետաձգված հարկային ակտիվները: Եթե Ընկերությունը ապագայում չկարողանա ստանալ հարկվող շահույթ, ապա հետաձգված հարկային ակտիվները չեն փոխհատուցվի:

22 Ֆինանսական գործիքներ

22.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի, ֆինանսական պարտավորության և բաժնային գործիքի յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.6-ում:

22.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված մնացորդները վերաբերում են ակտիվների և պարտավորությունների հետևյալ կատեգորիաներին.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Դեբիտորական պարտքեր</i>		
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	999,973	631,702
Տրված փոխառություններ	-	733,940
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	1,446,773	72,454
	2,446,746	1,438,096

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ, պարտատոմսեր	6,404,247	4,363,305
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	855,362	157,744
	7,259,609	4,521,049

Տես՝ ծանոթագրություն 3.6 յուրաքանչյուր ֆինանսական գործիքի կատեգորիայի գծով հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և կարագրության համար:

23 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Ընկերությունը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Ընկերությունը չի ներգրավված սպեկուլյատիվ նպատակներով ֆինանսական ակտիվների ակտիվ առքուվաճառքի գործարքներում, ինչպես նաև չի թողարկում օպցիոններ: Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Ընկերությունը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

23.1 Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի և որոշակի այլ գնային ռիսկերի, որոնք բխում են ինչպես գործառնական, այնպես էլ ներդրումային գործունեությունից:

բ) Արտարժույթային ռիսկ

Ընկերությունը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Ընկերության գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է

Ընկերության` արտերկրյա ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Ընկերությանը ենթարկում են արտարժույթային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացոլված գումարները իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով` հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով.

Հոդված	Հայկական դրամ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո
2017թ.			
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>			
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	999,973	-	-
Տրված փոխառություններ	-	-	-
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	167,658	21	1,279,094
	1,167,631	21	1,279,094
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	1,799,068	3,320,597	1,284,582
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	855,362	-	-
	2,654,430	3,320,597	1,284,582
Զուտ արդյունք	(1,486,799)	(3,320,576)	(5,488)

Հոդված	Հայկական դրամ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո
2016թ.			
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>			
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր			
Տրված փոխառություններ	631,702	-	-
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	250,000	483,940	-
	72,410	21	23
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	954,112	483,961	23
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	126,285	3,668,265	568,755
	157,744	-	-
Զուտ արդյունք	284,029	3,668,265	568,755

Ընկերությունը հիմնականում ենթարկվում է ԱՄՆ դոլարի և եվրոի փոխարժեքի ազդեցությանը: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության զգայունությունը` ԱՄՆ դոլարի և եվրոի նկատմամբ դրամի 10% (2016թ.` 10%) աճին/նվազմանը: 10%-ը (2016թ.` 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում դրանց փոխարկումը` փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2016թ.` 10%): Զգայունության վերլուծությունը ներառում է կապակցված և ոչ կապակցված կողմերից վարկերը և փոխառությունները: Բացասական ցուցանիշը նվազում է վկայում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին

հաշվետվությունում և սեփական կապիտալում, երբ դրանք արժեզրկվում է համապատասխան արժույթի նկատմամբ:

Հազար դրամ	ԱՄՆ դոլարի ազդեցություն		Եվրոյի ազդեցություն	
	2017թ.	2019թ.	2017թ.	2016թ.
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	(332,058)	(318,430)	(549)	(56,873)

զ) Տոկոսադրույքային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է տոկոսադրույքային ռիսկի, քանի որ ունի հաստատուն տոկոսադրույքներով փոխառու միջոցներ: Ընկերությունն այս ռիսկը կառավարում է՝ ապահովելով համապատասխան չափի հաստատուն տոկոսադրույքով փոխառու միջոցներ:

դ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Ընկերությունը ֆինանսական կորուստներ կարող է կրել:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նշանակալի պարտքային ռիսկի կենտրոնացում առկա չէ: Առավելագույն պարտքային ռիսկը ներկայացված է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքով:

ե) Իրացվելիության ռիսկ

Ընկերությունը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ պահելով բավարար դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, ինչպես նաև բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ ժամանակին գործառնական պարտավորությունները մարելու նպատակով:

24 Իրական արժեքի չափում

Ղեկավարության համոզմամբ՝ ֆինանսական հաշվետվություններում ամորտիզացված արժեքով ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները գրեթե հավասար են դրանց իրական արժեքին:

25 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Ընկերությունն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունն առավելագույնին հասցնելով բաժնետերերի եկամուտները՝ փոխառու և կապիտալ միջոցների օպտիմալ համապատասխանություն ապահովելու միջոցով:

Ընկերության կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, կուտակված շահույթը, ինչպես նաև փոխառու միջոցները, որոնք ներառում են փոխառությունները՝ բացահայտված ծանոթագրություն 11- ում:

Ընկերության ղեկավարությունը պարբերաբար վերանայում է կապիտալի կառուցվածքը, որպեսզի ապահովի փոխառու միջոցների և սեփական կապիտալի մնացորդների առավելագույն օպտիմալ համապատասխանություն, որը վերլուծվում է՝ հաշվառելով ընդհանուր կապիտալը բաժանած ընդհանուր ֆինանսավորման վրա: Հաշվարկը ներկայացվում է ստորև.

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ընդհանուր սեփական կապիտալ	14,408,078	13,866,318
Հանած՝ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,446,773)	(72,454)
Կապիտալ	12,961,305	13,793,864
Ընդհանուր սեփական կապիտալ	14,408,078	13,866,318
Վարկեր և փոխառություններ	6,404,247	4,363,305
Ընդհանուր ֆինանսավորում	20,812,325	18,229,623
Կապիտալի և ընդհանուր ֆինանսավորման հարաբերակցություն	0.62	0.76

26 Պարտավորվածություններ

26.1 Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ

Ընկերությունը որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալել է գործառնական վարձակալությամբ 342.67 քառ. մ տարածք (տեղակայված ԼՂՀ, Ստեփանակերտ, Վ. Ասրգսյանի 25ա հասցեով գտնվող 2, 3 հարկերը և ձեղնահարկը), մեկ տարի վարձակալության ժամկետով, որը տրվել է ֆիզիկական անձի կողմից, 2013թ. հունվարի 1-ին կնքված վարձակալության պայմանագրի համաձայն: Սահմանված է ամսական վարձավճար 1,160 հազ. դրամ: 2015թ. հունվարին Ընկերությունը երկարաձգել է վարձակալության պայմանագիրը անժամկետ՝ վարձավճարը 1,170 հազ. դրամ:

27 Պայմանականություններ

27.1 Գործարար միջավայր

Հայաստանում և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները շարունակական բնույթ են կրում: Որպես զարգացող շուկա՝ Հայաստանում և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացված գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ և կենտրոնացված տնտեսական հենքով, ինչպես նաև տարածաշրջանի տնտեսական ճգնաժամը: Ընկերության վրա այս գործոնների հնարավոր հետևանքները կարող են ներառել վարկատուների հանդեպ անվճարունակությունը, խաթարված հեղինակությունը, վաճառքների, ինչպես նաև ֆինանսական միջոցների ձեռքբերման հետ կապված

դժվարությունները և այլն: Բոլոր այս խնդիրները կարող են հանգեցնել Ընկերության իրացվելիության անկման և, հետևաբար, առաջացնել անընդհատության խնդիրներ: Բացի այդ, համաշխարհային տնտեսության աճի նվազման կանխատեսումներով պայմանավորված՝ Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի վերաբերյալ դեռևս առկա են անորոշություններ, ինչը կարող է հանգեցնել արտերկրից դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչպես նաև հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների անկմանը, ինչից Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունների տնտեսությունները մեծ կախման մեջ են գտնվում: Շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունների տնտեսության, ինչպես նաև Ընկերության վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա տարակուսանքներն ու ենթադրությունները շատ են, Գեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վրա:

Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ներառում ճշգրտումների ազդեցությունը, եթե այդպիսիք կան, որոնք կարող էին անհրաժեշտ համարվել, եթե ներկա տարածաշրջանային ճգնաժամի ազդեցությունը Հայաստանում և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություններում նկատելի և արժանահավատորեն գնահատելի լիներ:

27.2 Ապահովագրություն

Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություններում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Ընկերությունը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Ընկերության գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

27.3 Հարկեր

Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է՝ հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությամբ, որը հաճախ մեկնաբանություններ է պահանջում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Գեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

27.4 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Շրջակա միջավայրը, որտեղ Ընկերությունը գործում է, չի պահանջում, որպեսզի Ընկերությունը ներկայացնի շրջակա միջավայրի վրա իր ունեցած ազդեցության տարեկան հաշվետվություն կամ համանման զեկույց: Դեկլարության համոզմամբ՝ Ընկերությունը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Ընկերությունը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում և Լեռնային Ղարաբաղում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանությունները ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

28 Գործարքներ կապակցված կողմերի միջև

28.1 Վերահսկողություն

Ընկերությունը վերահսկվում է Ընկերության բաժնետերերի և տնօրենների խորհրդի կողմից:

28.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Ընկերության կապակցված կողմերն են.

ԼՂՀ ֆինանսների նախարարություն՝ Ընկերությունը տրամադրել է փոխառություններ. տես ծանոթագրություն 9:

«Արցախէներգո» ՓԲԸ-ն և ընկերությունը վերահսկվում է նույն բաժնետիրոջ կողմից (ԼՂՀ Կառավարություն)

Կազմակերպության գործարքներն կապակցված կողմերի հետ բացահայտված են ստորև.

Հազար դրամ	Մնացորդ առ 2016թ. դեկտեմբերի 31	Գործարքի արժեք 2017թ.	Մնացորդ առ 2017թ. դեկտեմբերի 31
<i>Էլեկտրաէներգիայի վաճառք</i>			
«Արցախէներգո» ՓԲԸ	628,658	4,135,414	998,949

<i>Ձեռքբերումներ</i>			
«Արցախէներգո» ՓԲԸ	4,129	32,587	3,759

Հազար դրամ	Մնացորդ առ 2015թ. դեկտեմբերի 31	Գործարքի արժեք 2016թ.	Մնացորդառ 2016թ. դեկտեմբերի 31
<i>Էլեկտրաէներգիայի վաճառք</i>			
«Արցախէներգո» ՓԲԸ	1,051,622	4,372,933	628,658

<i>Ձեռքբերումներ</i>			
«Արցախէներգո» ՓԲԸ	3,765	30,058	4,129

28.3 Գործարքներ դեկավարության հետ

Հիմնական դեկավար անձնակազմը ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացել է հետևյալ վարձատրությունը,

Հազար դրամ	2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ, ներառյալ սոցիալական ապահովագրության վճարներ	42,621	35,172
	42,621	35,172

